

Nr 48.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag till utrustning m. m. för flygteknisk försöksanstalt; given Stockholms slott den 6 oktober 1939.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Gustav Möller.

Utdrag av protokollet över handelsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 6 oktober 1939.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, ENGBERG, SKÖLD, QUENSEL, FORSLUND, ERIKSSON, STRINDLUND.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anför chefen för handelsdepartementet, statsrådet Möller:

På sätt närmare framgår av det vid propositionen nr 56 till 1938 års riksdag fogade statsrådsprotokollet över handelsärenden den 21 januari 1938 beräknades sammanlagda kostnaderna för upprättandet av en flygteknisk försöksanstalt till för markförvärv 342,000 kronor, för byggnaderna 1,008,500 kronor och för utrustning m. m. 903,500 kronor.

Med bifall till Kungl. Maj:ts därom gjorda framställningar hava av de sålunda för ifrågavarande ändamål beräknade medlen anvisats dels av 1938

års riksdag under kapitalbudgeten, statens allmänna fastighetsfond, ett reservationsanslag av 742,000 kronor — därav avsetts 342,000 kronor för markförvärvet och 400,000 kronor för byggnadsändamål — och under tionde huvudtiteln ett dylikt anslag av 150,000 kronor till utrustning m. m., *dels ock* av 1939 års lagtima riksdag under kapitalbudgeten återstoden av den för uppförandet av byggnaderna beräknade summan eller 608,500 kronor och under tionde huvudtiteln till utrustning m. m. ett reservationsanslag av 575,000 kronor.

Enligt den ursprungliga kostnadsberäkningen skulle således erfordrats ytterligare en summa av 178,500 kronor för utrustningens fullbordande, därav ett belopp av 72,500 avsetts för utförande av en anläggning för hållfasthetsprovning av propellrar. Sedan Kungl. Maj:t emellertid tidigare i dag bifallit en av byggnadskommittén för försöksanstalten gjord och av chefen för flygvapnet tillstyrkt framställning att berörda anläggning icke för närvarande måtte komma till utförande, skulle å den beräknade utrustningskostnaden i övrigt för anstalten återstå ett belopp av 106,000 kronor.

I skrivelse den 7 september 1939 har *byggnadskommittén för flygteknisk försöksanstalt* anfört följande:

Byggnadskommittén beräknade, för så vitt icke kriget medförde alltför svåröverbärliga hinder, att den flygtekniska försöksanstalten skulle kunna färdigställas i fråga om såväl byggnader som utrustning under senare delen av 1940. Kommittén motsägo, att kriget kunde komma att vålla förskjutningar i prisläget för en del maskiner, som inginge i utrustningen, liksom även för utförande av en del utrustningsdetaljer, som kommittén själv hade att konstruera. Ett exakt angivande av erforderligt anslag för fullbordande av utrustningen kunde därför icke ske. Emellertid utginge kommittén från att ett i den ursprungliga kostnadsberäkningen upptaget belopp av 20,000 kronor för diverse installationskostnader och oförutsedda utrustningskostnader finge anses under alla förhållanden vara för lågt skattat, och att i det nuvarande läget en höjning av det beräknade beloppet för oförutsedda kostnader till 60,000 kronor måste anses påkallat. Med denna beräkningsgrund skulle för utrustning m. m. av den flygtekniska försöksanstalten, förutsatt att anläggningen för hållfasthetsprovning av propellrar icke skulle utföras, för budgetåret 1940/41 erfordras ett anslag av $(106,000 + 40,000 =)$ 146,000 kronor.

Med hänvisning till det anförda hemställer kommittén, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att för budgetåret 1940/41 för speciell inredning och utrustning av den flygtekniska försöksanstalten anvisa ett reservationsanslag av 146,000 kronor.

I häröver den 25 september 1939 avgivet utlåtande anför *byggnadsstyrelsen*:

Byggnadsarbetena för anstalten påginge och skulle enligt med vederbörande entreprenörer träffade avtal vara fullbordade under loppet av augusti månad 1940. Även med beaktande av hinder beträffande materialanskaffning, som kunde förorsakas av nuvarande förhållanden, torde dock kunna

förväntas, att byggnadsföretaget kunde fullbordas före utgången av år 1940. Inredning och utrustning borde sålunda vara färdiga vid ungefär samma tid och slutlig medelsanvisning för ändamålet följaktligen utgå för budgetåret 1940/1941.

Byggnadsstyrelsen hade intet att erinra mot vad byggnadskommittén anfört angående möjligen ifrågakommande ökningar av installations- med flera kostnader och funne det motiverat att under nuvarande ovissa prislägen öka reservationen för oförutsedda kostnader på sätt kommittén föreslagit.

Byggnadsstyrelsen finge tillstyrka den gjorda framställningen.

I en den 28 september 1939 dagtecknad skrivelse har *byggnadskommittén för flygteknisk försöksanstalt* sedermera hemställt, att förenämnda reservationsanslag av 146,000 kronor måtte anvisas å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1939/40. Till stöd härför har kommittén anfört bland annat följande:

Ifrågavarande anslag avsåges i huvudsak för utrustning av det i försöksanstalten ingående hållfasthetslaboratoriet med provmaskiner, mätinstrument m. m. Leveranstiden för dylika maskiner vore under normala förhållanden omkring ett år. Under nuvarande förhållanden torde den bli ännu längre, förmodligen allt längre ju senare beställning kunde ske. Den ifrågavarande delen av utrustningen torde sålunda, då beställning kunde ske först sedan anslaget beviljats, en omständighet som förbisetts vid utarbetandet av kommitténs förra skrivelse, kunna motses bli färdig att tagas i bruk tidigast under senare delen av 1941.

Kommittén hade därför funnit anledning föreligga att hos flygförvaltningen framställa en förfrågan, huruvida ur militär synpunkt sådant brådskande behov av prov och hållfasthetsundersökningar, för vilka ifrågavarande utrustning erfordrades, vore för handen, att därav kunde motiveras att anslaget åskades redan vid den urtima riksdagen. På denna förfrågan hade kommittén mottagit svar, av vilket framginge, att ur militär synpunkt ett brådskande behov av utrustningen ifråga finge anses vara för handen.

Den omförmälda svarsskrivelsen från *flygförvaltningen* är av följande lydelse:

Flygförvaltningen avsåge att i största möjliga utsträckning basera anskaffning av flygmateriel på inhemska konstruktioner. Förberedelser hade redan vidtagits genom utlämnande av konstruktionsobjekt till den civila flygindustrin. Sedan de inkomna konstruktionerna granskats avsåge flygförvaltningen att inom den närmaste tiden hemställa hos Kungl. Maj:t att få beställa försöksflygplan av nämnda konstruktioner.

Vid framställningen av dessa försöksflygplan vore det av största vikt, att den civila industrin hade möjligheter att i erforderlig grad undersöka olika detaljers hållfasthet m. m. Det vore därför ur militär synpunkt önskvärt, att anskaffningen av angiven utrustning verkställdes så snart ske kunde.

I betraktande av föreliggande omständigheter torde någon invändning ej böra resas mot storleken av det för fullbordande av ifrågavarande utrustningsarbeten vid försöksanstalten föreslagna beloppet, 146,000 kronor. På i ärendet anförda skäl synes angeläget, att byggnadskommittén snarast möjligt sättes i stånd att, i vad på den ankommer, vidtaga åtgärder för anstaltens färdigställande. Med hänsyn härtill tillstyrker jag kommitténs förslag, att

*Departements-
chefen.*

beloppet anvisas å tilläggsstat för innevarande budgetår samt att frågan underställes redan den nu församlade riksdagen.

Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Utrustning m. m. för flygteknisk försöksanstalt* å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1939/40 under tionde huvudtiteln anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 146,000.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Åke Hartvig.